

РЕШЕНИЕ

18.12.2020

д. им. М. Вахитова

КАРАР

6-31

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында Нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Вахитов авыл жирлегендә бюджет төзелешен һәм бюджет процессын Россия Федерациясенең гамәлдәге бюджет законнарына туры китерү максатларында,

Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында Нигезләмәне расларга. (1нче күшымта)
2. Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлеге Советының "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмә хакында" 2010нчы елның 9нчы декабреннән 4-28 нче каары үз көчен югалткан дип санарга
3. Элеге каарарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында, Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында, Вахитов авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында урнаштырырга.
4. Элеге каарарның үтәлешен тикшереп торуны Вахитов авыл жирлеге Советының бюджет-финанс мәсьәләләре буенча дайими комиссиясенә йөкләргә (комиссия исеме башка булырга мөмкин)

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Вахитов авыл жирлеге башлығы

Кәримов Ф. Р.

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районы
Вахитов авыл жирлеге Советының
2020нче елның 18нче декабреннөн
6-31нче номерлы каарына
1нче күшымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы
Вахитов авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында
НИГЕЗЛӘМӘ

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Статья 1. Әлеге Нигезләмә белән жайга салына торган хокукий мәнәсәбәтләр

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Вахитов авыл жирлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында әлеге Нигезләмә (алга таба - Нигезләмә) Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Югары Ослан муниципаль районының "Вахитов авыл жирлеге" муниципаль берәмлеке Уставы нигезендә жирлек бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү, аның үтәлешен контролльдә тоту барышында, шулай ук жирлекнең муниципаль бурыйчы белән идарә итү процессында барлыкка килә торган бюджет хокук мәнәсәбәтләрен жайга сала.

Статья 2. Жирлектә бюджет хокук мәнәсәбәтләрен тормышка ашыруның хокукий нигезләре

Жирлектәгә бюджет хокук мәнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының һәм жирлекнең вәкиллекле органының бүтән актлары, әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

Статья 4. Жирлек бюджетының хокукий формасы

Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлегенең бюджеты (алга таба - Жирлек бюджеты) Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлеге Советы каары нигезендә эшләнә һәм раслана (алга таба - авыл жирлеге Советы).

Жирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Авыл жирлеге бюджеты проектын формалаштыру Югары Ослан муниципаль районы Вахитов авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба - авыл жирлеге Башкарма комитеты) тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә кабул ителә торган хокукий актлары нигезендә башкарыла.

Жирлек советының чираттагы финанс елының 1нче гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр жирлек бюджеты турындағы карапада башкасы каралмаган булса, финанс елының 31нче декабренә кадәр гамәлдә була.

5 Статья. Бюджет классификациясен куллану үзенчәлекләре

1. Жирлек бюджетын төзу һәм үтәү, бюджет хисабын төзу Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет керемнәренең Баш администраторлары исемлеге, аларга беркетелгән бюджет керемнәре төрләре (ярдәмче төрләре) жирлек бюджеты турында жирлек Советы карапы белән раслана.

Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр Исемлеге, чыгымнарының Ведомство структурасы составында, жирлек Советы карапы белән билгеләнә.

Бюджет чыгымнары төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) исемлеге бюджет чыгымнарының ведомство структурасы составында жирлек бюджеты турында жирлек Советы карапы белән яки Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән очракларда раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге жирлек бюджеты турында карап белән раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының статьялары һәм төрләре исемлеге, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын раслаганда, жирлек бюджеты турында жирлек Советы карапы белән раслана.

Статья 6. Бюджет процессы принциплары

Жирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеге;
- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганакларын булу;
- бюджетларның мөстәкыйльләгә;
- Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль берәмлекләрнең бюджет хокукларының тигезлеге;
- керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганаклары чагылышының тулылыгы;
- бюджетның баланслылыгы;
- бюджет чарапарын куллануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарының гомуми (жыелма) капламалары;
- үтә куренмәлелек (ачыклык);

- бюджетның дөреслеге;
- бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характерындағы;
- бюджет чыгымнарының ведомство буйсынуы;
- кассаның бердәмлеке.

7 Статья. Жирлекнен бюджет процессының төп этаплары

Жирлектә бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- жирлекнен социаль-икътисади үсеше фаразын, бюджет һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләрен эшләү;
- жирлек бюджетты проектын төзү;
- жирлек бюджетты проекты һәм жирлек бюджетты үтәлеше турыйндағы хисап буенча халық алдында тыңлаулар турыйндағы Нигезләмә нигезендә халық алдында тыңлаулар үткәрү;
- жирлек бюджеттын карау һәм раслау;
- жирлек бюджетты үтәлеше;
- жирлек бюджетты турыйндағы карага үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Статья 8. Бюджет процессында катнашучылар

Жирлекнен бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- Авыл жирлеге Советы;
- Авыл жирлеге башлығы;
- Авыл жирлеге Башкарма комитеты;
- жирлекнен финанс органы;
- "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы" МКУ (килешү буенча);
- "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Контроль-хисап палатасы" МКУ (килешү буенча);
- жирлек бюджетты акчаларын баш бүлүчеләр (бүлүчеләр);
- бюджет акчаларын алуучылар;
- бюджет көрөннөренен Баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет кытлығын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (администраторлары);
- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль хокукий актлар белән бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

Статья 9. Жирлекнен бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек Советы жирлек бюджеттын һәм аның үтәлеше турыйндағы хисапны карый һәм раслыый, үз утырышларында, комиссияләр утырышларында, эш төркемнәре утырышларында, жирлек Советы үткәрә торган тыңлаулар барышында һәм депутат таләпләренә бәйле рәвештә жирлек бюджетты үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында контрольне гамәлгә ашыра, тышкы муниципаль финанс тикшерүе органнарының хокукий статусын Россия Федерациясе Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турыйнда" 2003нче елның биңчы октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон,

"Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контролъхисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары, жирлек Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә формалаштыра һәм билгели.

Россия Федерациясе Конституцияндә, Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча аның компетенциясе чикләрендә, аның вәкаләтләрен тәэммин итү өчен жирлек Башкарма комитеты тарафыннан барлық кирәклө мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Жирлек башлыгы:

- жирлек Советының жирле салымнар һәм жыемнарны билгеләү, үзгәрту һәм юкка чыгаруны, жирле салымнар буенча салым ташламаларын кертүне, жирлек бюджетыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан норматив-хокукий актларына бәяләмәләрне раслый;

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты:

- жирлекнең социаль-икътисади үсесе фаразын тәзүне оештыра, жирлек бюджеты проектын тәзүне тәэммин итә;

- жирлек бюджеты проектын тәзүнән һәм срокларын билгели;

- жирлек Советы каравына кирәклө документлар һәм материаллар белән жирлек бюджеты проектын кертә;

- жирлек Советына раслауга бюджет үтәлеше турында хисап бирә;

- жирлек бюджеты турындагы карага үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карап проектларын жирлек Советы каравына кертә;

- жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын тәзүне тәэммин итә;

- муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру, хезмәт күрсәту һәм муниципаль бурыч белән идарә итү тәртибен раслый;

- муниципаль бурыч кенәгәсенә кертелә торган Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнмәгән мәгълүмат составын, аны муниципаль бурыч кенәгәсенә керту тәртибен һәм вакытын билгели;

- муниципаль гарантияләрне бирү тәртибен раслый;

- бюджет проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) тәзүне тәэммин итә;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яки) тәртибен эшли һәм раслый;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэммин итә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Жирлекнең финанс органы:

- жирлек бюджеты проектын (жирлек бюджеты проекты һәм уртacha сроклы финанс планы проекты) тәзүне оештыра һәм турыдан-туры тәзи һәм аны жирлек Башкарма комитетына тапшыра;

- жирлек бюджетының үтәлешен оештыра;

- бюджет хисабын тәзү тәртибен билгели;

- жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап тәзи;

- муниципаль бурыч кенәгәсен алыш бара,

- бирелгән гарантияләрне исәпкә алуны, алар буенча муниципаль бурычны арттыруны, принципаллар тарафыннан яки өченче затлар тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принципаллар йөкләмәләренең башка

өлешендә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принципаллар йөкләмәләренең тулы күләмдә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принципаллар йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә, шулай ук муниципаль гарантияләр буенча түләүләр гаранты белән тәэммин ителгән башка өлешендә;

- жыелма бюджет язмасын төзи һәм алыш бара;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә жирлеккә карата дәгъвалар буенча суд актларын башкара;
- башкарма документларны һәм аларның үтәлешенә бәйле башка документларны исәпкә алыш бара һәм саклый;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары нигезендә һәм аларны үтәү йөзеннән билгеләнгән эшчәнлек өлкәсендә норматив актлар кабул итә;
- әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында башкача билгеләнмәгән булса, жирлек бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгели;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашира.

5. "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы" МКУ жирлекнең финанс органы вәкаләтләрен яки жирлекләрнең Башкарма комитеты һәм Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты арасындагы килешү нигезендә вәкаләтләрнең бер өлешен тормышка ашира ала.

6. "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Контрольхисап палатасы" МКУ жирлекнең муниципаль финанс тикшерүе органы вәкаләтләрен яисә килешү нигезендә вәкаләтләрнең бер өлешен гамәлгә ашира ала.

7. Бюджет акчаларын баш бүлүче:

- үзе расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэммин итә;
- үз карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;
- расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлергә тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;
- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезли;
- бюджет язмасын төзи, раслый һәм алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;
- бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;
- жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;
- казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;
- максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук әлеге кодекс белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртипнең үтәлешен тәэммин итә;
- бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет хисаплылыгын формалаштыра;
- муниципаль берәмлек исеменән үз карамагындагы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жавап бирә;

- судта жирлек исеменнөн муниципаль берәмлек дәгъвалары буенча җавап бирүче вәкиле буларак чыгыш ясый:

1) жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарның вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмау) нәтижәсендә, ведомствога каравы буенча, шул исәптән закона яки башка хокукый актка туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын бастырып чыгару нәтижәсендә, физик затка яисә юридик затка китерелгән зиянны каплау турында;

2) үзенә буйсынган бюджет акчаларын алучыга казна учреждениесе булып торучы бюджет йөкләмәләре лимитлары житмәгәндә аның акчалата йөкләмәләрен үтәү өчен бирелә торган бюджет йөкләмәләре лимитлары житмәгән очракта, аның акчалата йөкләмәләрен үтәү өчен;

- муниципаль биремнәр формалаштыра һәм раслый;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Бюджет акчаларын бүлүче:

- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

- бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм (яки) алучыларга бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

- бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- бюджет акчаларын тиешле баш бүлүче тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә аның карамагында булган бюджет акчаларын баш бүлүченең аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләренең, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнең үтәлешен тәэмин итә;

9. Бюджет акчаларын алучы:

бюджет сметасын төзи һәм башкара;

- бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

- үзендә каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәлелеген, максатчан характерын тәэмин итә;

- бюджет акчаларын баш бүлүчегә (булүчегә) бюджет язмасын үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

- бюджет исәбен алып бара һәм бюджет исәбен алып баруны тәэмин итә;

- бюджет хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тәэмин итә) һәм бюджет акчаларын алучының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (булүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

10. Бюджет керемнәре баш администраторы:

- үзенә буйсынган бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

- бюджет проектын төзу өчен кирәkle белешмәләр бирә;

- касса планын төзу һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

- бюджет керемнәре баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

11. Бюджет керемнәре администраторы:

- бюджетка, пеняларга һәм алар буенча штрафларны исәпләү, исәпкә алу һәм аларның дөреслегенә, тулысынча һәм үз вакытында башкарлылын контролльдә tota;

- бюджетка туләүләр, пенялар һәм штрафлар буенча бурычларны түләтүне гамәлгә ашыра;

- бюджетка, пеняларга һәм штрафларга артык түләнгән (түләттерелгән) түләүләрне, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны кире кайтару турында Карап кабул итә һәм, РФ Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен, Федераль казначылык органына йөкләмә бирә;

- Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетларына туләүләр исәбе (төгәлләштерү) турында Карап кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә бирә;

- бюджет керемнәренең баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренең баш администраторына тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәkle белешмәләр һәм бюджет хисаплылыгын формалаштыра һәм тапшыра;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мәнәсәбәтләрен жайга салучы норматив хокукий актларда (муниципаль хокукий актларда) билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

12. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

- үзенә буйсынган бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары исемлекләрен төзи;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын түләү өчен билгеләнгән ассигнованиеләрен файдалануның адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэммин итә;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынуындагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрен булә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра.

13. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының бюджетка керүнен тулылыгын һәм үз вакытында үтәлешен контролльдә tota;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджетка керүләрне һәм түләүләрне тәэммин итә;

- бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациисе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мәнәсәбәтләрен җайга салучы норматив хокукий актларда (муниципаль хокукий актларда) билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

Статья 10. Жирлек бюджеты керемнәре

Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациисенең бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар түрындагы Россия Федерациисе законнары һәм башка мәжбүри түләүләр түрындагы законнар нигезендә формалаша.

11 Статья. Керемнәр чыганаклары реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрын алып бара.

2. Бюджет керемнәре чыганаклары реестры астында, Россия Федерациисе керем чыганаклары исемлеге нигезендә, бюджет төзү, раслау һәм үтәү процессында барлыкка килә торган жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары буенча мәгълүмат жыелмасы аңлашыла.

3. Мәгълүмат составына, Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибенә карата гомуми таләпләр Россия Федерациисе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек бюджетының керем чыганаклары реестры жирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төzelә һәм алып барыла.

5. Жирлек бюджеты керемнәре чыганаклары реестрлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

12 Статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимиите органнары, Россия Федерациисе субъектлары дәүләт хакимиите органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, алар Россия Федерациисе законнары, халыкара һәм башка шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән үтәлергә тиеш.

13 Статья. Башкарма комитетның резерв фонды

1. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә Башкарма комитетның резерв фондын булдыру күздә тотыла.

2. Жирлек бюджетының чыгым өлешендә Жирлек Советының резерв фондын булдыру тыела.

3. Башкарма комитетның резерв фонды күләме Жирлек бюджеты түрындагы каар белән билгеләнә һәм курсәтелгән каар белән расланган чыгымнарның гомуми күләменнән 3 проценттан артмаска тиеш.

4. Башкарма комитетның резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс яғыннан тәэммин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен һәм табигый

бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен бетерүгә бәйле башка чараларны үткәрүгә, шулай ук әлеге статьяның 5 пунктында күрсәтелгән тәртиптә каралган башка чараларга жибәрелә.

5. Жирлек бюджеты составында каралган Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләрен куллану тәртибе Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

6. Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындағы хисап жирлек бюджеты үтәлеше турындағы еллық хисапка күшымта итеп бирелә.

14 Статья. Муниципаль хезмәт

Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" 2013нче 5нче апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федеरаль законда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Товарлар китерүгә, эшләр башкаруга һәм хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль заказ авыл жирлеге бюджеты акчалары хисабына түләнә.

15 Статья. Чыгым йөкләмәләре реестры

1. Жирлекнең финанс органы жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара.

2. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры авыл жирлеге Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

3. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры "Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Финанс-бюджет палатасы" муниципаль казна учреждениесенә, билгеләнгән срокларда Югары Ослан муниципаль районның чыгым йөкләмәләре реестрын төзү өчен тапшырыла.

16 Статья. Жирлекнең муниципаль бурыйчы структурасы

1. Жирлекнең бурыйч йөкләмәләре йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин:

1) жирлекнең кыйммәтле кәгазыләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазыләргә);

2) Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары;

4) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән кредитлар;

5) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән жирлек гарантияләре (муниципаль гарантияләр);

6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

7) Россия Федерациисе Бюджет кодексы гамәлгә көргөнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән бүтән бурыч йөкләмәләре буенча.

2. Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) кредит оешмаларыннан алынган кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме.

3. Муниципаль эчке бурыч күләменә кертелә:

1) йөкләмәләре Россия Федерациисе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) йөкләмәләре Россия Федерациисе валютасында белдерелгән Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) йөкләмәләре Россия Федерациисе валютасында белдерелгән кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациисе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) Россия Федерациисе валютасында жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме.

4. Муниципаль тышкы бурыч күләменә кертелә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациисенән жәлеп ителгән чит ил валютасындағы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирлек тарафыннан берелгән чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

5. Муниципаль бурыч кенәгәсендә алып бару жирлекнең финанс органы тарафыннан башкарыла.

Бурыч йөкләмәләре турындағы мәгълүмат муниципаль бурыч кенәгәсендә йөкләмә килеп чыккан мизгелдән биш еш көненнән дә артмаган сротта кертелә.

6. Муниципаль бурыч кенәгәсендә әлеге йөкләмәләр төрләре буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләре күләме, аларның барлыкка килүү һәм үтәлеше (башка нигезләр буенча туктату) датасы һәм өлешчә, йөкләмәләрне тәэмин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук аның составы, тәртибе һәм вакыты жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә.

Жирлекнең муниципаль бурыч кенәгәсендә, шул исәптән муниципаль бурыч йөкләмәләрен үтәү буенча кичектерелгән бурычлар турында мәгълүмат исәпкә алыша.

17 Статья. Жирлекнең Россия Федерациисе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру

1. Россия Федерациисе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе түләүгә тапшырылмаган очракта (әгәр жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралған түләү датасыннан соң килгән датадан соң өч ел эчендә әлеге йөкләмә тулысынча туктатылған дип санала һәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгөн муниципаль бурыч йөклөмәсе жирлек Советының муниципаль хокукый актларында бүтәне каралмаган очракта, муниципаль бурыч йөклөмәсен түлөү датасына бәйле рәвештә өч ел дәвамында юкка чыгарылмаган (жирлекнең муниципаль хокукый актлары һәм муниципаль хокукый актлары белән башкарылмаган) очракта, күрсәтелгөн йөклөмә тулысынча туктатылган дип санала һәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты әлеге статьяның 1нче пункттындагы беренче абзацында курсәтелгөн сроклар уткәннән соң муниципаль бурычтан Россия Федерациясе валютасында белдерелгөн муниципаль бурыч йөклөмәләрен төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгөн муниципаль бурыч йөклөмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет қытлыгын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмычы гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1нче пункттындагы беренче абзацының, 2нче һәм 3нче пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөклөмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөклөмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурычтан реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөклөмәләрен төшереп калдыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105нче һәм 113нче статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсендә алынган (алмашу нәтиҗәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне, түлөү датасы башланганчы, эмиссия шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тулысынча сатып алынган (алынган) чыгару күрсәтелгөн орган карары буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсендә алынган (алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөклөмәләрне түлөү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танылырга хокуклы.

18 Статья. Муниципаль бурыч алулар

1. Жирлек исеменнән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә заем акчаларын жирле бюджетка җәлеп иту анлашыла, алар буенча жирлекнең бурыч йөклөмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгөн заемчы буларак барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы бурыч алулары астында, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану қысаларында, алар буенча жирлекнең чит ил валютасында белдерелгөн бурыч йөклөмәләре барлыкка киләгән федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар җәлеп иту анлашыла.

3. Муниципаль тышкы бурыч алулар чираттагы финанс ельина һәм план чорына Россия Федерациясенең дәүләт тышкы бурыч алулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациисе Бюджет кодексы һәм жирлек Уставы нигезендә, жирлек исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокуки жирлекнең Башкарма комитеты карамагында.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә Жирлек тарафыннан башкарыла:

1) Жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча кичектерелгән бурычлары булмау;

2) жирлек тарафыннан Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән дәрәҗәдән түбәнрәк кредит рейтинги алынган, исемлекләре Россия Федерациисе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның бер яки берничә эшчәнлеген гамәлгә ашыручи затларыннан.

6. Авыл жирлеге, аны Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығының уртacha дәрәҗәсе булган заемчылар төркеменә керткән очракта, муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 5нче пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылығы күрсәткечләре зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Жирлек, аны Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы уртacha булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алышмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлығы белән эчке һәм тышкы алышмалар, муниципаль гарантияләрне чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр белән килештерелгән очракта гына бирергә хокуклы.

8. Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 5нче пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылығы күрсәткечләре зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. Авыл жирлеге, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә, бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең кыйммәтле кәгазыләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук жирлекнең түләү сәләтен торғызу планы кысаларында бирелгән максатчан бюджет кредитлары формасында, шулай ук Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 9нчы пунктында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясындагы 7нче пунктында каралган авыл жирлекенең башка бюджетларыннан бирелгән максатчан бюджет кредитлары рәвешендә муниципаль эчке бурыч алулар башкарырга хокуклы.

10. Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль тышкы бурыч алуларны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләрне чит ил валютасында бирергә хокуксыз.

11. Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31.1нче статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациисе валютасында бары тик чираттагы финанс елына һәм план

чорына (чиrottагы финанс елына) Россия Федерациисе валютасында муниципаль эчке бурыч алулар, муниципаль гарантияләр программаларын Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан килештерелгән очракта гына чиrottагы финанс елына həm план чорына (чиrottагы финанс елына), шулай ук әлеге программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына бирергә хокуклы.

12. Жирлекнең Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча Россия Федерациисе Бюджет кодексының 107.1нче статьясындагы 9нчы пунктында каралган йөкләмәләрне реструктуризацияләүне үткәру рәхсәт ителми.

19 Статья. У Жирлекнең чит ил валютасында бурыч алулар həm гарантияләр бирү үзенчәлекләре

1. Жирлек Россия Федерациисеннән чит ил валютасында бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациисенә чит ил валютасында өченче затларның йөкләмәләре буенча гарантияләрне Россия Федерациисе тарафыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында гына, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 103нче статьясындагы 25нче пункты нигезләмәләрен исәпкә алып бирергә хокуклы.

20 Статья. Муниципаль бурыч алуларның ин чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуларның ин чик күләме астында тиешле финанс елына муниципаль эчке həm тышкы бурыч алулар программалары буенча Жирлек бюджетына акча жәлеп итүнең жыелма күләме анлашыла.

2. Жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре чиrottагы финанс елына həm план чорына (чиrottагы финанс елына) муниципаль эчке həm тышкы бурыч алулар программалары белән билгеләнә, həm тиешле финанс елында акчаларны жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан həm Россия Федерациисе Бюджет кодексының 103нче həm 104нче статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, жирле бюджет турындагы карап белән тиешле финанс елына расланган жирлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирлекнең бурыч алуларының гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан həm хисап финанс елы йомгаклары буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артып киткән очракта, күрсәтелгән артык суммасында жирле бюджет акчаларының калган өлешләре агымдагы финанс елына бурыч алуларның ин чик күләмен кыскартып, Россия Федерациисе Бюджет кодексының 96нчы статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш.

21 Статья. Муниципаль эчке həm тышкы бурычның югары чикләре həm жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең ин чик күрсәткечләре

1. Жирле бюджет турындагы карап белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) өске чикләре, чиrottагы финанс елыннан həm план чорының елдан-ел үткән торышы (чиrottагы финанс елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварына торышы буенча, шул исәптән Россия Федерациисе валютасында муниципаль

гарантияләр буенча бурычның югары чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (җирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булган очракта) билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның ин югары чикләре (җирлекнең чит ил валютасындағы йөкләмәләре булганда) әлеге статьяның 4нче һәм 5нче пунктларында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет түрүнда карап белән расланган түләүсез түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, җирле бюджет керемнәренең гомуми күләме җирле бюджет керемнәренең гомуми күләменнән артмаска тиеш.

Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136нчы статьясындағы 4нче пункттында карапланылган очракта, бурыч күләме, кире кайтарылмың торган түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет түрүндағы карап белән расланган гомуми күләменең 50 процентыннан артмаска тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәту чыгымнары күләме, тубәндәге таләпләрне үтәгәндә, җирле бюджет түрүндағы карап белән расланы:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәту чыгымнары күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты түрүнде Татарстан Республикасы законы яисә чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет түрүнда карап белән расланган тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш;

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында чираттагы финанс елында һәм чираттагы финанс елының 1нче гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм аларга хезмәт күрсәту буенча түләүләрнең еллык суммасы чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет түрүнда карап белән расланган җирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләменнән 20 процентыннан артмаска тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килуче елның 1нче гыйнварыннан соң килгән бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә җибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алымый.

22 Статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр программы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең чит ил валютасындағы исемлеге, тубәндәге белешмәләрне күрсәтеп, үз эченә ала:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тарафыннан тәэммин ителә торган йөкләмәләр буенча йөкләмәләрне валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

- 4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуы булу (булмау);
- 5) гарантияләрне бирү һәм үтәүнен башка шартлары.

2. Муниципаль гарантияләр муниципаль гарантия белән тәэммин ителә торган йөкләмәләр белдерелгән валютада бирелә һәм үтәлә.

3. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карага күшымта булып тора.

23 Статья. Муниципаль тышкы бурыч алулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында чит ил максатчан кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнә торган максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурыч алулар программасы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләү сроклары һәм жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме;

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән бурыч йөкләмәләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карага күшымта булып тора.

24 Статья. Муниципаль эчке бурыч алулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләнгән тиешле бурыч йөкләмәләре тәрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурыч алулар программасы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре һәм түләүнен ин чик сроклары тиешле бурыч йөкләмәләре тәрләре буенча жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре;

2) тиешле бурыч йөкләмәләре тәрләре буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карага күшымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105нче статьясы нигезендә муниципаль эчке бурычны үткәру муниципаль эчке бурыч алулар программасында чагылыш тапмый.

25 Статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациисе валютасындағы муниципаль гарантияләр программының чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациисе валютасындағы исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукуы булу (булмау);

4) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациисе валютасында белдерелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациисе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациисе валютасындағы муниципаль гарантияләр программының бюджет түрүндеги карага күшымта булып тора.

26 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыруның чик күләмнәре

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең номиналь хакы буенча инчек чик күләме, бюджет түрүндеги карага белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләренә туры китереп, жирлек Советы тарафынан билгеләнә.

27 Статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (тәп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәэммин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән принципалга аларны вакытыннан алда үтәү яки принципал йөкләмәләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәэммин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия тәп йөкләмә суммасы чагылдырылган валютада бирелә һәм үтәлә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант принципалның гарантия суммасы чикләрендә үзенә тәэммин ителгән йөкләмәсө буенча субсидия җаваплылык tota.

6. Муниципаль гарантиядә күрсәтеп:

1) Гарант исеме (тиешле гавами-хокукий белем - жирлек) һәм Гарант исеменнән гарант бирүче орган исеме;

2) бенефициар атамасы;

3) принципалның исеме;

4) гарантия (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганды) бирелә торган йөкләмә, тәп йөкләмәнең гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогы, якларның исемнәре, тәп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелеп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең инчек суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

- 7) гарантия үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керә торған вакыйга (шарт);
- 8) гарантиянең гамәлдә булу срокы;
- 9) гарантия үтәлеше түрүнде бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе, гарантия очрагын билгеләү;
- 10) гарантияне кире алу нигезләре;
- 11) гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү тәртибе;
- 12) гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тәэммин ителгән йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә яисә гарантиядә билгеләнгән башка очракларда гарантия суммасын киметү нигезләре;
- 13) гарантияне туктату нигезләре;
- 14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торған төп йөкләмә шартлары;
- 15) гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга гарант тарафыннан түләнгән акчаларны каплау түрүнде принципалга карата таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс таләбе, регресс);
- 16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукий актлары, гарант исеменнән гарантия би्रуче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Муниципаль гарантның принципалга регресс таләбе хокуқын күздә тотмый торған муниципаль гарантия бары тик хужалық жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, аның акцияләренең (өлешләренең) 100 проценты муниципаль гарантия бирә торған жирлеккә, милке муниципаль гарантия бирә торған муниципаль унитар предприятиегә карый.

Принципалны тулысынча яисә өлешчә хосусыйлаштырган очракта, мондый муниципаль гарантия гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукуы белән бирелгән дип санала һәм принципалның Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115.3нче статьясы һәм Россия Федерациясе граждан законнары таләпләренә туры килә торған, принципалның гарантиянең кайсы да булса өлешендә үтәлүенә бәйле рәвештә барлыкка килгән принципалга карата регресс таләбен канәгатьләндерү буенча йөкләмәләрен үтәүне тәэммин итү принципалның бурычы барлыкка килә. Күрсәтелгән тәэмминатны биргәнчे муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуклы түгел.

10. Гарантка карата таләпненең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, муниципаль гарантия белән тәэммин ителә торған принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, күрсәтелгән хокукларны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчерү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләрдә күчәргә) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча (шул исәптән әлеге статьяның 6нчы пункттындағы 14нче пунктчасында курсәтелгән гарантның язмача ризалыгыннан башка үзгәргән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7нче пункттында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115.3нче статьясындағы 5нче пункттында билгеләнгән бурычны принципал тарафыннан үтәмәгәндә Гарант тарафыннан чакыртып алына.

12. Бенефициар таләбе (гарантияне үтәу турында бенефициар таләбе) гарантка гарантиядә билгеләнгән очракта гына (гарантия очрагы килеп туган очракта) бирелергә мөмкин. Гарантияне үтәу турында бенефициар таләбе гарантиядә курсәтелгән документларны күшүп, гарантиядә билгеләнгән тәртиптә гарантка язмача тапшырылырга тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындағы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәу турындағы таләпне, шул исәптән, принципал йөкләмәләре гарантияләре белән тәэммин ителгән гарантияләрне үтәу срокы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) барлыкка килгән очракта, құрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант бенефициар таләпләрен үтәу турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнең күчermәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срокта гарантияне үтәу турында бенефициар таләпләрен, курсәтелгән таләпкә күшымта итеп куелган документларның нигезлелек һәм гарантия шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларның туры килү-килмәве предметын каарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срокы) бирелгән вакыт тәмамланғаннан соң гарантка курсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка құрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәэммин ителгән йөкләмәләрне тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) әлеге статьяның 7нче пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153нче статьясындағы бінчы пунктында билгеләнгән очракларда;

6) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда

17. Муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарның гарантияне һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документларны үтәу турындағы таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләбенә каршы чыгарга хокуклы, алар принципал тәкъдим итә ала. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурышын таныған очракта да, әлеге каршылыктарга хокукын югалтмый.

19. Гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе һәм аңа күшүп бирелгән документлар муниципаль гарантиянең нигезле һәм тиешле шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия белән билгеләнгән вакытта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә караплан гарантның бенефициар алдындағы бурышы принципалның гарантия белән тәэммин ителгән срокы чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан да артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында Гарант йөкләмәсе туктатыла:

1) Гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеле бер вакыт үткәннән соң, ул бирелә (гарантия гамәлдә булу сробы);

3) гарантия белән тәэмин ителгән принципиалның принципиалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта яки күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү түрындагы гарантка таләпләр булуга карамастан);

4) бенефициарның гарантка һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча йөкләмәләреннән гарантны азат итү түрындагы язма гаризасын кире кагу юлы белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151нче статьясында каралган гарантка принципал гарантка мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләрнең булмавы шартларында гарантия кире кагу нәтижәсендә;

5) әгәр гарантия бирелгән принципал йөкләмәсе билгеләнгән срокта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантны үтәү түрындагы гарантка таләп куйғаннан соң тәп йөкләмәне (шул исәптән бенефициар принципиалын һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгару белән бәйле рәвештә) туктату яисә аны гамәлдә булмаган килеш дип тану белән;

7) бенефициар тарафыннан башка затка тапшырылган яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның тәп йөкләмәләре буенча гарантка карата таләпләрнен, гарантия, хокуклар һәм (яисә) вазыйфалар буенча таләпләрнен (хокукларның һәм бурычларның) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә, облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, гарантия белән тәэмин ителә торган принципиалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле көгазыләр түрында күрсәтелгән таләпләр (хокуклар һәм йөкләмәләр) тапшырылғаннан тыш башка нигезләрдә күчү очрагында;

8) принципал бүтән затка тапшырган яисә принципиалга караган башка нигезләр буенча башка затка күчкән очракта, тәп бурыч буенча принципиалга караган хокуклар һәм (яисә) бурычлар (бурычлар) принципиалның гарантның алдан язма ризалыгыннан башка тәп йөкләмә буенча тапшырылган очракта;

9) гарантияне чакыртып алу нәтижәсендә, гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Бенефициарның гарант йөкләмәләре туктатылғаннан соң гарантияне тотып калуы бенефициарның күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату түрында мәгълүм булган Гарант бу хакта бенефициарга һәм принципиалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә туктатуга китерә торган хәлләр килеп чыгу түрында мәгълүм булган принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Эгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципиалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгә китерсә яки бенефициарның принципиалга карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак карала.

25. Өгөр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәу гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлықка килүгэ китермәсә яки бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәу өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөклөмәләрнең тулы құләмендә яисә нинди дә булса өлешиендә үтәу өчен гарант тарафыннан түләнгән акчалар регресси тәртибендә Гарант тарафыннан алынган акчалар яисә гарантка бенефициарның принципалга Карата таләбе хокукуын үтәу йөзеннән Гарант тарафыннан алына торған акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэммин ителгән кредитлар һәм зaimнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәэммин ителгән кредит (займ) акчаларыннан максатсыз файдалану факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бири турында килешүдә билгеләнгән йөклөмәләрне үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнарында, муниципаль гарантия бири турындагы килешүдә билгеләнгән жаваплылык тота.

29. Бенефициарлар буенча билгесез затлар даирәсө булган йөклөмәләрне тәэммин итүгә бирелә торған муниципаль гарантия үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмиссиясе нәтижәсендә барлықка килгән йөклөмәләр буенча муниципаль гарантияләрне бири һәм үтәу үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләрне бири тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән өлеге Нигезләмә белән билгеләнә.

28 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр

1. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр жирлек исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты булып жирлекнең Башкарма комитеты тора, ул жирлек Уставы белән муниципаль бурыйч алулар башкару хокукуна ия.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләр төрләре һәм аларның эмиссиясе һәм мөрәжәгать иту тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

29 Статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торған бюджетара трансферларның формалары

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансферлар формасында бирелә:

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10нчы статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансферлар.

Финанс яғыннан тәэммин иту чыганагы булып торған жирле бюджетлардан бюджетара трансферлар бири максатлары, тәртибе һәм шартлары, максатчан

билгеләнеше булган Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар булган жирле бюджетлардан, жирлек Советының Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителгән каарлары белән билгеләнә.

30 Статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10нчы статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1нче өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек бюджетында карала.

31 Статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында караплан очракларда һәм тәртиптә башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен башкарганда барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләрне бириу максатлары һәм шартлары жирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төzelә торган муниципаль берәмлекләрнең Башкарма комитетлары арасында килешүләр белән билгеләнә.

32 Статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына башка бюджетара трансферлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аның тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында караплан очракта һәм тәртиптә муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансферлар, шул исәптән төzelгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләр өлешен гамәлгә ашыру өчен бюджетара трансферлар бирелергә мөмкин.

33 Статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Жирлек алдындағы акчалата бурычлар буенча бурыч-бурычлы кеше билгеләнгән датага жирлек алдындағы акчалата йөкләмәләргә туры китереп түләргә тиешле акчалар суммасы.

2. Шәһәр алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм торғызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе) Россия Федерациясе

Бюджет кодексында каралған очраклардан тыш, финанс органы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында акчалата йөклөмәләрне (акчалата йөклөмәләр буенча бурыйчларны) һәм мондый йөклөмәләрне үтәүне тәэммин итә торган алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөклөмәләр һәм килешүләр буенча таләпләрнең хокукларын гамәлгә ашыру 93нче статьяның 4нче пунктында күрсәтелгән тиешле орган тарафыннан гамәлгә ашырыла. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 93.2нче статьясындагы 5нче пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан билгеләнгән.

5. Килешүдә башкача билгеләнмәгән очракта, жирлек алдындагы акчалата йөклөмәләр тиешле сумманы жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү датасыннан башлап үтәлгән дип санала.

II бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӘЗҮ

34 Статья. Жирлек бюджеты проектын тәзү нигезләре

1. Жирлек бюджеты проектын тәзү - жирлек Башкарма комитетының фәкатъ естенлеге.

Бюджет проектын турыдан-туры жирлекнең финанс органы гамәлгә ашыра.

Бюджет проектын тәзү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп, кабул ителгән муниципаль хокукый актлар нигезендә, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджеты проектын тәзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләрендә;

Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасында;

жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы турында;

жирлекнең бюджет, салым сәясәтенен төп юнәлешләре турында;

муниципаль программаларда, муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектында.

3. Бюджет проектын үз вакытында һәм сыйфатлы тәзү максатларында финанс органы башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенең башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәклे белешмәләр алырга хокуклы.

35 Статья. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы кимендә өч елга эшләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы ел саен жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә эшләнә. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан жирлек Советына бюджет проектын керту турында Карап кабул итү белән бер үк вакытта хуплана.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Социаль-икътисадый үсеш фаразына аңлатма язында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән, фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

Жирлек бюджеты проектын төзу һәм карау барышында жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразын үзгәрту бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

36 Статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисади үсесен фаразлау нигезендә, жирлек бюджеты турындагы карап проектын жирлек Советына кертү шартларында, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары нигезендә фаразлана.

2. Жирлек Советының норматив-хокукий актларына жирлек Советына жирле бюджет турындагы карап проектын керткәннән соң кабул ителгән салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукий актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан норматив-хокукий актларында жирлек Советының әлеге норматив-хокукий актларының чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварыннан да соңга калмыйча үз көченә керүе турындагы нигезләмәләрне үз эченә алырга тиеш.

37 Статья. Жирлекнең уртача вакытка исәпләнгән финанс планы

1. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы астында жирлек бюджетының төп параметрларын үз эченә алган документ анлашыла.

Әгәр жирлек бюджеты проекты чираттагы финанс елына төzelә һәм раслана икән, жирлекнең Башкарма комитеты жирлекнең уртача сроклы финанс планын эшли һәм раслый.

2. Жирлекнең уртача сроклы финанс планы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен үтәп, жирлек Башкарма комитеты билгеләгән форма һәм тәртиптә эшләнә.

Жирлекнең уртача сроклы финанс планы проекты Башкарма комитет тарафыннан раслана һәм жирлек Советына жирлек бюджеты проекты белән бер ук вакытта тапшырыла.

Жирлек бюджеты проектының төп күрсәткечләре һәм жирлекнең уртача сроклы финанс планы күрсәткечләре бер-берсенә туры килергә тиеш.

3. Жирлекнең расланган уртача вакытка исәпләнгән финанс планы түбәндәге параметрларны үз эченә алырга тиеш:

бюджет керемнәренен һәм чыгымнарының фаразланыла торган гомуми күләме;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджетлар чыгымнарын классификацияләү бүлекләре, бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләре күләме яки бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, муниципаль программалар һәм программа булмаган юнәлешләр буенча бюджет ассигнованиеләре күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль берәмлекләр арасында муниципаль берәмлекләрнең бюджет тәэммин ителешен тигезләүгә дотацияләрне бүлү;

жирлек советының хокукий актлары белән билгеләнә торган (билгеләнергә тиеш) жирле бюджетларга салым керемнәреннән түләүләрнең нормативлары;

бюджет дефициты (дефициты);

Чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1нче гыйнварына муниципаль бурычның иң югары чиге.

Башкарма комитет тарафыннан җирлекнең уртача сроклы финанс планының өстәмә құрсәткечләрен раслау каралырга мөмкин.

4. Ҙирлекнең уртача сроклы финанс планы құрсәткечләре индикатив характерга ия һәм чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең уртача сроклы финанс планын әшләгендә һәм раслаганда үзгәртелергә мөмкин.

5. Ҙирлекнең уртача сроклы финанс планы план чорына құрсәтелгән план параметрларын төгәлләштеру һәм план чорының икенче елына параметрлар өстәү юлы белән әшләнә.

Жирлекнең уртача сроклы финанс планы проектына аңлатма языунда уртача сроклы финанс планы параметрларын нигезләү, шул исәптән, планлаштырылган үзгәрешләрнең сәбәпләрен құрсәтеп, элек хупланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

38 Статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру җирлекнең финанс органы тарафыннан ғамәлдәге һәм кабул ителә торган йәкләмәләрне үтәүгә аерым билгеләнә торган методика нигезендә һәм тәртиптә ғамәлгә ашырыла.

2. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр құрсәтүгә (әшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йәкләмәне, шулай ук хисап финанс елында һәм ағымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып ғамәлгә ашырыла.

39 Статья. Салым чыгымнарын бәяләү һәм исемлеге

1. Ҙирлекнең салым чыгымнары исемлеге авыл җирлеге Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә муниципаль программалар һәм аларның структур элементлары, шулай ук муниципаль программаларга карамаган әшчәнлек юнәлешләре буенча төzelә.

2. Ҙирлекнең салым чыгымнарын бәяләү, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, ел саен җирлек Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә башкарыла.

3. Құрсәтелгән бәяләү нәтижәләре җирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен формалаштырганда, шулай ук муниципаль программаларны ғамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләгендә исәпкә алына.

40 Статья. Муниципаль программалар

1. Муниципаль программалар җирлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны тормышка ашыру сроклары җирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү һәм әлеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул итү тәртибе жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны расланган жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча бюджет турындагы каар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар бюджет турындагы кааррага ул үз көченә кергән көннән ике айдан да соңга калмыйча туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү үткәрелә. Курсәтелгән бәяләү тәртибе һәм аның критерийлары жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Курсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча жирлек Башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаны туктату яки үзгәртү, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклеге турында Каар кабул итәргә мөмкин.

41 Статья. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

1. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары, бюджет законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары белән билгеләнгән таләпләрне үтәп, жирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты проекты муниципаль хокукий акт белән билгеләнгән тәртиптә ачык тыңлауларда фикер алышырга тиеш.

III бүлек. БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАР ПРОЕКТЫН КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

42 Статья. Бюджетны карау һәм раслау нигезләре

1. Жирлек бюджеты турындагы каарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының муниципаль хокукий актларында билгеләнгән башка курсәткечләр (бюджет турындагы каарлардан тыш) кергән төп характеристикалар булырга тиеш.

2. Бюджет турында каар белән раслана:

- бюджет керемнәренең Баш администраторлары Исемлеге;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге;

- чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре), шулай ук чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенең чыгымна-

төрләре, бүлекчәләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, муниципаль программалар һәм программага карамаган юнәлешләр), чыгымнар төрләре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм (яисә) максатчан статьялары буенча бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре), шулай ук, бюджет Россия Федерациисе Бюджет кодексы, жирлек советы карары белән;

- чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджеттара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджеттара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

- чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет қытлыгын финанслау чыганаклары);

- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1нче гыйнварына муниципаль эчке бурыйчның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурыйчның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурыйчның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурыйчның иң югары чиге;

- жирлек бюджетының Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Советының хокукий актларында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

3. Жирлек бюджеты турындагы каар проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәрту һәм аларга Жирлек бюджеты проектының план чорының икенче елы параметрларын естәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чорының параметрларын үзгәрту жирлек Советының муниципаль хокукий акты нигезендә башкарыла.

4. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнарының ведомство структурасында бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар һәм чыгымнар төрләре буенча план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

5. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

43 Статья. Бюджет проекты белән бер үк вакытта төzelә торган документлар һәм материаллар

Жирлек бюджеты түрүндагы карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына бирелә:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;
- жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, дефициты (профициты) яки урта сроклы финанс планы расланган жирлек бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, дефициты (профициты));
- бюджет проектына аңлатма языу;
- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;
- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1нче гыйнварына муниципаль эчке бурычның ин югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге;
- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;
- паспортлар (паспортлар проектлары), күрсәтелгән паспортларга үзгәрешләр проектлары;
- жирлек бюджетының керем чыганаклары реестрлары;
- башка документлар һәм материаллар.

Бюджет түрүнда карар проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү күшымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта бюджет түрүндагы карар проектына күшымталар составына кертелә.

44 Статья. Жирлек Советына бюджет түрүнда карар проектын керту

1. Жирлек Башкарма комитеты бюджет түрүндагы карар проектын 15нче ноябрьдән дә соңга калмыйча жирлек Советына карауга кертә.

2. Жирлек Советының жирле салымнар түрүндагы муниципаль хокукий актларга, Жирлек Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган, чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет керемнәрен үзгәртүгә китерә торган каарларына үзгәрешләр керту түрүндагы каарлары Жирлек Советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет түрүнда карар проекты кертелгән көнгә кадәр Жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән срокларда жирлек Советына кабул итепергә тиеш.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүнда карар проекты белән расланган план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерү һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслау күздә тотыла.

Агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүндагы каарның план чорына кагылышлы өлешендә үз көчләрен югалткан дип танылган очракта, 47нче статьяның Знче пункты нигезендә чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрүнда карар проектында чираттагы финанс елы һәм төзелә торган бюджетның план чоры күрсәткечләрен раслау карала.

45 Статья. Жирлек Советының бюджет түрүндагы карап проектын карау

1. Жирлек бюджетты түрүндагы карап проекты кертелгөннөн соң 3 эш көне эчендә Жирлек башлығы аны район Контроль-хисап палатасына экспертиза үткөрү өчен жибәрә.

Бюджет түрүнде карап проекты түрүндагы бәяләмә, әлеге проект житешсезлекләрен күрсәтеп, аларны ачыклау очрагында, 5 эш көне дәвамында өзөрләнә.

Бәяләмә жирлек Советы депутатлары тарафынан жирлек бюджетты түрүндагы карап проектына төзәтмәләр өзөрләгендә исәпкә алына.

2. Кертелгән бюджет түрүнде карап проекты, шулай ук район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе жирлек Советының даими комиссиясенә, шулай ук жирлек Советы депутатларына карауга жибәрелә.

3. Жирлек бюджетты түрүндагы карап проекты барлық кирәклө документлар һәм материаллар белән Жирлек Башкарма комитеты тарафынан эшләп бетерү өчен кергән көннөн алып өч эш көне эчендә тәкъдим ителергә тиеш.

5. Жирлек бюджетты түрүндагы карап проектын жибәргөннөн соң, бер атна эчендә Жирлек Советы жирлек бюджетты түрүндагы карап проектын беренче уқылышта карый.

Беренче уқылыш предметы булып Жирлек бюджетты түрүндагы карап проектының төп параметрларын хуплау тора.

Жирлек бюджетты түрүндагы карап проекты буенча беренче уқылыш үткәргөннөн соң, ике атна эчендә халық алдында тыңлаулада үткөрелә.

6. Икенче уқылышта жирлек бюджетты түрүндагы карап проекты тулысынча кабул ителә.

Жирлек бюджетты түрүндагы карап проекты буенча килешмәгән сораулар килеп туган очракта, жирлек Советы Рәисе каары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа Жирлек Башкарма комитеты һәм Жирлек Советы вәкилләре бер үк санда керә.

Килештерү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне беренче һәм икенче уқылышлар арасында чорда карый.

7. Жирлек бюджетты түрүнде кабул ителгән карап кабул ителгән көннөн өч көн эчендә имзалана һәм Жирлек Уставы белән билгеләнгән тәртиптә халыкка игълан ителә.

Жирлек бюджетты түрүндагы карап, аңа күл куелгеннан соң ун көннөн дә соңга калмыйча, билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

46 Статья. Бюджет түрүнде каарны раслау сроклары һәм бюджет түрүнде карап проектын вакытында кабул иту нәтижәләре

1. Бюджет түрүндагы карап жирлек Советы тарафынан каралырга, расланырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы имзаланырга тиеш.

Жирлекнән жирле үзидарә органнары бюджет түрүндагы каарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм бастырып чыгаруны тәэммин иту буенча үз компетенциясе чикләрендә мөмкин булган барлық ҹараларны күрергә тиеш.

Район бюджетты түрүндагы карап 1нче гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджетты түрүндагы каарда башкасы ҹаралмаган булса, финанс елының 31нче декабренә кадәр гамәлдә була.

2. Бюджет түрүнда карап финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

47 Статья. Жирлек бюджеты түрүндагы карапга үзгәрешләр керту

1. Жирлек бюджеты түрүндагы карапга үзгәрешләр керту түрүндагы карап проекты, әлеге Нигезләмәнең 45нче статьясында каралган тәртиптә һәм әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирлек Советы тарафыннан карала.

2. Жирлек бюджеты түрүндагы карапга үзгәрешләр керту түрүндагы карап проекты Совет тарафыннан беренче уқылышта карала.

3. Агымдагы финанс елына фаразлана торган Жирлекнен социаль-икътисадый үсеш нәтижәләре нигезендә тубәнәйгән очракта, Жирлек бюджеты керемнәренең гомуми күләме агымдагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджетында каралган күрсәтелгән керемнәр күләме белән чагыштырганда 15 проценттан артыгракка кимегән яисә Югары Ослан муниципаль районы бюджетына үзгәрешләр кертелгән очракта, план чорына кагылышлы нигезләмәләрнең үз көчләрен югалтуын тануны күздә тоткан Татарстан Республикасы бюджеты, план чорына караган өлешиендә жирлек бюджеты нигезләмәләре үз көчләрен югалткан дип танылышра мөмкин.

IV бүлек ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ҮТӘЛЕШЕ

48 Статья. Бюджетны үтәү нигезләре

1. Жирлек бюджетының үтәлеше авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителә.

2. Бюджетның үтәлешен оештыру жирлекнен финанс органына йөкләнә.

3. Бюджет үтәлеше жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

Бюджет үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

4. Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлекнен Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә һәм жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар игътибарына житкерелә.

49 Статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше күздә tota:

- агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар, бюджет түрүндагы карап һәм Татарстан Республикасының башка законнары, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукий актлар, Федераль казначылык органнары счетларыннан һәм жирлек бюджетына башка керемнәренең бүтән керемнәренән жирлекләр бюджетына күчерүдән кергән керемнәрне бюджетның бердәм счетына күчерү;

- артык бүленгөн суммаларны күчеру, артык түләнгөн яки артык алынган суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасы һәм артык алынган суммаларга исәпләнгөн процентлар;
- салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгөн яки артык алынган суммаларны исәпкә алу;
- жирлек бюджеты керемнәре администраторы тарафыннан жирлек бюджетына түләүләрне төгәлләштеру.

50 Статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеše

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеše күздә tota:

- бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- акчалата йөкләмәләрне раслау;
- акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү;
- акчалата йөкләмәләрнең үтәлеše раслау.

Бюджет акчаларын алучы аңа житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән башка шартнамәләр төзү юлы белән яисә закон, башка хокукий акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы бюджет акчалары хисабына түләү һәм түләүне санкцияләү өчен кирәк булган башка документлар нигезендә акчалата йөкләмәләрне түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү рөхсәт языны (акцепт) қылу рәвешендә, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә жирлекнең финанс органы тарафыннан билгеләнгән акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булуын тикшергәннән соң гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

5. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау физик яисә юридик затлар файдасына бюджетның бердәм счетыннан, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан акчаларны күчерүне раслый торган түләү документлары, шулай ук бюджет акчаларын алучының акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчалата операцияләрне башкармауны раслый торган башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

51 Статья. Бюджетара трансфертлар

Жирлек бюджетыннан тубәндәге рәвешләрдә бюджетара трансфертлар бүлеп бирелә һәм (яисә) жирлек бюджетына бирелә ала:

Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 133нче һәм 140нчы статьяларында билгеләнгән очракларда муниципаль районнар бюджетларына шәһәр һәм авыл жирлекләре бюджетларына субвенцияләр;

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 142.2нче статьясында билгеләнгән очракларда Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына субсидияләр;

Югары Ослан муниципаль районы бюджетыннан жирлекнең бюджет тәэммин ителешен тигезләүгә дотацияләр;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр; башка бюджетара трансфертлар.

52 Статья. Агымдагы финанс елы тәмамлану

1. Жирлек бюджетын үтәү операцияләре, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242нче статьясындагы 2нче пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, 31нче декабрьдә тәмамлана.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү буенча операцияләрне төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп, жирлекнәң финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның ин чик қуләмнәре 31нче декабрьдә үз көченә керә.

3. Жирлек бюджетының бердәм счетында булмаган бюджет акчаларын алучылар тарафыннан файдаланылмаган калган калдыклар агымдагы финанс елының соңғы ике эш көненнән дә соңга калмыйча жирлек бюджетының бердәм счетына бюджет акчаларын алучылар күчерелергә тиеш.

4. Агымдагы финанс елында кулланылмаган, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар алар бирелгән бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш.

Бюджет акчаларының баш администраторы агымдагы финанс елында максатчан кулланылмаган, субсидия һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяҗ булу турынданың карапы нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыкларыннан артмаган күләмдә акчалар чираттагы финанс елында бюджет чыгымнарын финанс белән тәэммин итү өчен, күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет кеременә кире кайтарылырга мөмкин.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган калдыгы тиешле бюджет кеременә күчерелмәгән очракта, күрсәтелгән акчалар Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, финанс органы билгеләгән тәртиптә бюджет кеременә алышырга тиеш.

V бүлек БЮДЖЕТ ХИСАБЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРУ, КАРАУ һәМ РАСЛАУ НИГЕЗЛӘРЕ

53 Статья. Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре

1. Бюджет хисаплылыгы үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнәң финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) анлатма языу.

2. Бюджет үтәлеше турынданың хисапта Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше турынданың белешмәләр тупланган.

Бюджет үтәлеше балансында жирлекнең финанс һәм финанс активлары, хисап чорының беренче һәм соңғы көненә бюджет исәбен алу счетлары планы буенча йөкләмәләре турында белешмәләр бар.

Эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисапта хисап чорында эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында мәгълүмат тупланган һәм дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча төзелә.

Акча хәрәкәте турындагы хисап бюджет акчалары белән дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча операцияләрне чагылдыра.

Аңлатма языунда бюджет үтәлеше турындагы мәгълүмат, Россия Федерациясе Финанс министрлыгының норматив хокукий актларында билгеләнгән мәгълүматны ачуга карата таләпләр нигезендә тупланган бюджет үтәлеше турындагы хисапта бирелгән ёстәмә мәгълүмат.

3. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының бюджет хисаплылыгы нигезендә финанс органы тарафыннан төзелә.

4. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы еллық булып тора. Жирлек бюджетының үтәлеше турында отчет квартал саен бирелә.

5. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы жирлекнең финанс органы тарафыннан жирлекнең Башкарма комитетына тапшырыла.

Агымдагы елның беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм Жирлек советына һәм районның Контроль-хисап палатасына җибәрелә.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

54 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллық хисапны тышкы тикшеру

1. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисап авыл жирлеге Советында каралганчы тышкы тикшерелергә тиеш, ул бюджет средстволары баш администраторының бюджет хисаплылыгының тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллық хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисапны тышкы тикшерү, федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты, ача бәяләмә әзерләү өчен, агымдагы елның 1нче апреленнән дә соңга калмыйча, жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган сротта башкарыла. Бюджет үтәлеше турындагы хисапка бәяләмә бюджет акчалары баш администраторларының еллық бюджет хисаплылыгының тышкы тикшерү күрсәткечләрен исәпкә алып әзерләнә.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллық хисапка бәяләмә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан бер үк вакытта жирлекнең Башкарма комитетына юнәлтелеп тапшырыла.

55 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында отчетны жирлек советына тапшыру

1. Бюджет үтәлеше тұрындағы еллық хисап авыл жирлеге Советына ағымдагы елның 1нче маеннан да соңға калмыйча тапшырыла.

2. Бюджет үтәлеше тұрында еллық хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет һәм бюджет хисаплығының үтәлеше анализын үз эченә алған анлатма языу, муниципаль йөкләмәнең үтәлеше һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның башка нәтижәләре тұрында белешмәләр, бюджет үтәлеше тұрында каар проекти, бюджет үтәлеше тұрында башка бюджет хисаплығы, Россия Федерациясе бюджет законнарында карапланған башка документлар тапшырыла.

3. Жирлек Советы утырышында жирлек башлығының (вәкаләтле затның) жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы доклады тыңдана.

4. Фикер алышу һәм Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы хисапны карау нәтижәләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы хисапны раслау һәм Жирлек Советы тарафынан тиешле каар кабул итү яки жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы хисапны кире кагу тұрында Каар кабул итә.

5. Жирлек Советы тарафынан Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы каар кире кагылған очракта, ул мәгълүматларны дөрес булмаган яки тулы булмаган ғагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

56 Статья. Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрында каар

Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы каар белән, Жирлек бюджеттер керемнәренең, ғығымнарының һәм дефицитының (профицит) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен жирлек бюджеттер үтәлеше тұрында хисап расланы.

Хисап финанс елында Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы каарга аерым күшымталар белән күрсәткечләр расланы:

- керемнәр классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре исемлеге;
- бюджет ғығымнарының ведомство структурасы буенча ғығымнары ;
- бюджет ғығымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ғығымнары;
- бюджет кытлығын финанслау ғыганаклары классификациясе кодлары буенча бюджет кытлығын финанслау ғыганаклары исемлеге;

Жирлек бюджеттер үтәлеше тұрындағы каар белән шулай ук Жирлек бюджеттеринең үтәлеше тұрындағы каар өчен Жирлек Советының муниципаль хокуқый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр дә расланы.

VI бүлек МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

57 Статья. Муниципаль финанс контролен ғамәлгә ашыруучы органнан

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мәнәсәбәтләрен жайга сала торған хокуқый актлар, Жирлек бюджеттеринан физик заттарга бүтән түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук муниципаль контрактлар, шартнамәләр (килешүләр) шартларын үтәүне тәэммин итү максатларында ғамәлгә ашырыла.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле район Контроль-хисап палатасы тарафынан башкарыла.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафынан Эчке муниципаль финанс контроле башкарыла.

4. Алдан тикшерү авыл жирлеге бюджетын үтәу барышында бюджет бозуларны кисәту һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль аның үтәлешенең законлылығын, исәп-хисапның дөреслеген билгеләү максатыннан жирлек бюджетының үтәлеше нәтижәләре буенча башкарыла.

58 Статья. Бюджет бозулары өчен җаваплылык

Бюджет бозулары өчен җаваплылык Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нигезләр буенча һәм тәртиптә башкарыла.

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Вахитов авыл жирлеге башлыгы

Кәримов Ф. Р.